

NR.9
ISSN 0134-2266
1982

TÄHEKE

Pildistanud TIIT KOHA

Koolirõõm

Iga esimene september on eriline ja isemoodi. Kõige põnevam on 1. september ikka neile, kes sel päeval esimest korda õpilastena koolimajja astuvad, arvasid Tallinna 7. Keskkooli II a klassi lapsed. Et 1. septembril ka tarkusepäevaks kutsutakse, seda kuulsid nad just siis. Tarkust tuli juurde küll. Saadi teada, et abiturient pole kellegi abiline, vaid viimase, XI klassi õpilane.

Tänavu oli isegi natuke kade meel vaadata, kuidas uued esimese klassi lapsed uute abiturientidega käsikäes igavese tule juurde läksid.

Tulid meelde möödunud aasta muredki. Karin kartis klassi minna. Ei tundnud ta siis klassist ju veel kedagi.

Evelyn pelgas, et ei leia õiget ruumi üles. Tänavu pole vaja selliste asjade pärast muretseda. Kõik — nii klassikaaslased kui klassijuhataja Vilve Gustavson — on tuttavad.

Suvistele sõpradele on eelmise aasta põnevamad sündmused juba ära räägitud. Jutuainest ei tulnud kellelgi puudust.

Suvesõbrad kuulsid oktoobrilapseks astumisest ja tähekoondustest. Uhkusega meenutati kooli rivivõistlustel saadud esikohta. Õhinaga pajatati käikudest teatrisse ja muuseumidesse, nääri- ja muudest pidudest, «Pipi» kohvikust.

Kõige vahvam on see, et klassis on päriselt olemas oma Pipi, Tommy ja Annika. Näidendis «Pildikesi Pipi elust»

lõi kaasa kogu klass. Pipiks valiti Ivi. Päris koolielus on Ivi püüdlik nagu Annika. Aga näidendis tulid tal Pipi vigurid küll hästi välja.

Suvevaheaeg on läbi saanud. Kool kutsub. Liisi jättis hüvasti Kihnu saare ja kihnlastega. Kihnu rahvariided jäid kappi järgmist suve ootama. Karin ja Kristel lausisid nägemist Saaremaale ja kadakatele. Erkil ja Sten-Andrusel jääb nüüd indiaanlaste ja röövlite mänguks jälle vähem aega.

Klassiukselt võib nüüd rõõmuga «How do you do!» (loe: hau du ju du!, eesti keeles tähendab see «tere») hüüda.

Tallinna 7. Keskkoolis alustatakse inglise keele õppimist juba esimeses klassis. Inglise keele tunnid töötavad

tänavu põnevaks minna. Hakatakse nüüd ju selles keeles ka kirjutamist õppima.

Inglise keel on selline imelik keel, kus kirjutatakse ühtmoodi, hääldatakse aga hoopis teistmoodi.

Kui me tunnis jälle hoolega tähele paneme, küllap saame ka sellega hakkama, usuvad II a klassi lapsed.

1. septembril sai klassijuhataja Vilve Gustavsoni süli lilli täis nagu kevadel ekskursiooni ajalgi. Mõlemal puhul andis rõõmuks põhjuse kool: kevadel, et see ükskord ometi läbi sai; sügisel, et see ometi kord peale hakkas.

VIIVI VARIKSAAR

Koolipäev

OKTOOBRI LAPSEKS ASTUSIN
MA ESIMESES KLASSIS.
SIIS PUNATÄHE RINDA SAIN
JA VÄIKSE KAARDI KA.

MEIL ÕPETAJA VÄGA HEA,
TA LAPSI ÕPETAB.
KUI TA KÜSIB KEDAGI,
SIIS VASTUSE KA SAAB.

MA TUNNIS TIHTI TÕSTAN KÄTT
JA TEISED SAMUTI.
KUI KOOLIPÄEV ON LÕPPENUD,
SIIS TÕTTAN KOJU ÕPPIMA.

KATRI HALLIK,
Haapsalu 1. Keskkooli
IVb klassi õpilane

«Meie õpetaja» — joonistanud TÕNU LENSMENT
Pärnu Pioneirimajast.

«Meie laulame» — joonistanud JANE SAKI Tallinna
22. Keskkoolist.

Liis, viis ja ema Meie hoolealune

TULEB KOOLIST KOJU LIIS,
PÄEVIKUS ON PRISKE VIIS.
ÜTLEB: «MINU ARMAS EMA,
VIIS ON VÄGA-VÄGA KENA.»
«OLE TUBLI, MINU LIISI,
SAA SA KOOLIS AINULT VIISI.
SEDA SOOVIB SINU EMA.»
EMA ON JU HEA JA KENA.

JAANIKA PENT,
Järva-Jaani Keskkooli
IIIb klassi õpilane

Meie koolitee on seitse kilomeetrit pikk. Sõidame bussiga. Meil on hoolealune Virko. Ta on alles väike ja ei oska ise koju tulla. Meie ülesanne on Virkot valvata ja tuua ta bussiga koju. Ükskord, kui tahtsin Virkolt midagi küsida, ei olnud teda bussis. Küsisin õelt: «Kuhu Virko on kadunud!» Ehmusime mõlemad. Signe läks näost valgeks ja ütles: «Kooli jäi!» Vaatasin kohkunult öde: «Mis nüüd saab!» Viimane buss läheb kell 17.00. Kas ta oskab sellega koju tulla? Mida teha? Aga Virko sai siiski koju. Minu vanem vend Ants käis tal järel. Silmad olid Virkol ära nutetud ja uusi pisaraid aina voolas. Mitte kunagi ei jäta me enam Virkot üksinda kooli.

MARJU MÄRJAMAA,
Kuusalu Keskkooli
IVe klassi õpilane

Päkapikk

Mina nägin ükskord päkapikku. Ta ronis minu käe peale ja sosistas mulle kõrva: «Teine kord tulen jälle, kui sa hästi õpid. Kas õpid!» «Aga mis sa arvad, päkapikk!» «Arvan, et õpid hästi.» «Ja, õpin küll hästi!» «Hüvasti siis, kohtumiseni!» «Hüvasti!» Ja lipsas jälle raadio taha mu päkapikk.

ANNELI PARKER,
Paide 1. Keskkooli
IIb klassi õpilane

Kartus

ROBI VAIDLO

Proovimise lugu

Mihkli lood

«VANAEMA, MA TAHAN MORSSI.»

«SA PALUD MORSSI,» ÜTLEB VANAEMA.

«JAH, PALUN MORSSI.»

«KOHE TEEME,» ÜTLEB VANAEMA. SUHKRU SEGAMISEL ARVAB:

«MA KARDAN, ET SEE MORSS SAI VIST LIIGA MAGUS.»

«MINA KÜLL EI KARDA,» JULGUSTAB MIHKEL VANAEMA.

MIHKEL TULEB, KÄES ÜLESKEERATAV AUTOBUSS.

«PALUN, KEERA SEE ÜLES.»

«TOHOH! KAS SA SIIS ISE EI OSKA!»

«EI OSKA.»

«SEE ON JU NIISAMA LIHTNE KUI SINU HELIKOPERDAJA KEERAMINE. SA PROOVI, VÕIB-OLLA, ET OSKAD.»

MIHKEL JÄÄB KURVAKS.

«MA EI OSKA PROOVIDA.»

Linnupesa

JAAN RANNAP

AIAMAJA KATUSEVIILU ALL ON LINAVÄSTRIKU PESA. PESAS ON VIIS POEGA. KUI VANALINNUD USSIKESTEGA TULEVAD, TÕUSEVAD SEALT KÕRGELE VIIS PÄRANI NOKKA JA PIUKSUMIST ON NII PALJU, NAGU OLEKS NÄLJA-SEID SUID VIISKÜMMEND.

REEDIK JA RIINA ISTUVAD AIAMAJA ETTE PINGILE. NAD TAHAVAD LÄHEDALT NÄHA, KUIDAS POEGADE TOITMINE KÄIB. AGA NÜÜD EI KÄI SEE ENAM SUGUGI. LINAVÄSTRIKUD EI JULGE PESALE LENNATA. VANAD ISTUVAD ÖUNAPUUL, USSIKESED NOKA VAHEL, JA PIIDLEVAD LAPSI.

«VANAISA, MIKS LINAVÄSTRIKUD MEID KARDAVAD?» KÜSIVAD REEDIK JA RIINA. «MIKS NAD SIND EI KARDA?» VANAISA MUHELEB. VANAISA ISTUB PESA ALLA PINGILE IKKA TARBE PÄRAST, PIIPU TOPPIMA VÕI PRILLIKLAASE PUHASTAMA. LINAVÄSTRIKUD SAAYAD ARU, ET VANASAL POLE NENDEGA ASJA.

VEIDI ARU PIDANUD, TOOVAD REEDIK JA RIINA TOAST AJALEHE. NAD ISTUVAD KÕRVUTI PINGILE JA LÕOVAD LEHE LAHTI. LUGEDA NAD VEEL EI OSKA, AGA KUST LINAVÄSTRIKUD SEDA TEAVAD. REEDIK LÜKKAB SÕRMGA AJALEHTE KAKS AUKU. ÜHE ENDALE, TEISE ÖELE PII-LUMISEKS. JA NÄE, KUS LUGU! VANALINNUD RAHUNEVAD KORRAPEALT. TEINETEISE JÄREL LENDAVAD NAD JULGELT PESALE. PIUKS, PIUKS KISENDAYAD POJAD ÜKSTEISE VÕIDU. AINULT SEE, KELLELE USSIKE KURKU PISTETAKSE, VAKATAB KORRAKS.

Illustreerinud IIVI RAUDSEPP

ADOLF RAMMO

Kas te mäletate mõni aeg tagasi «Tähekeses» ilmunud pilti katuse-tõrvajast? Üks onu liigutas seal tõrva ning oli ise kangesti hädas, sest sääsk muudkui puges talle kõrva.

Ega see tegelikult olnudki omaette pilt, see oli joonistus Adolf Rammo luuletuse juurde. Adolf Rammo on kirjutanud lastele luuletusi vähemalt poole oma elueast.

Enamasti on need olnud ikka lõbusad luuletused. See paistab ka luuleraamatute pealkirjadest: «Vallatud värsid», «Naeruvigurid», «Jõmm-valepoiss». Luuletuste kõrval on Adolf Rammo kirjutanud lastele huvitavaid jutustusi. Kolme neist, milles räägitakse autori nooruspäevadeaegsest koolipoisielust, seob tervikuks ettevõtlik Narva linna poiss hüüdnimega Šahh Madan.

Septembrikuu viimasel nädalal tähistab sõjaveteran ja lastekirjanik Adolf Rammo oma 60. sünnipäeva. **PALJU ÕNNE!**

Mis on ilmas ilusat

Illustreerinud REGINA LUKK

**OI MIS ILU ILMAS ON,
IGAS ÖIESILMAS ON!**

**IIALGI EI UNU PIKK
SUVEÕHTUVIDEVIK.**

**LASEB ÖÖBIK TIRELIT,
KUU KAEB VALGET SIRELIT.**

**HALLAÕÖDELT ARGLIK HAAB
KUNINGLIKU KUUE SAAB.**

**PUHTALT SIRAB HELBES TILK
HÖBEDALT KUI PÄIKSEVIK.**

**KUID SEST KÕIGEST KAUNIM VEEL
OLLA KAUGELT KODUTEEL.**

Tasa

**ASTUN TASA,
ROOSTIKUS ON SÄRJED.
ROOSTIKUD, SOOSTIKUD
LÖHNAVAD KUI KÄRJED.**

**TASA, TASA
ENNE PARMUPILLE,
MITU JANUST MOKKA OJAS.
TÕUSVA PÄIKSE TULELILLE
ROHELISES KOJAS.**

**IMETASA
KALDAL RINGI KÄIN,
ROOSTIKUS ON SÄRJED.
ROOSTIKUD, SOOSTIKUD
LÖHNAVAD KUI KÄRJED.**

Killukesi Lätimaast

Esimest korda käisin Lätis siis, kui õppisin viiendas klassis. Vend küsis enne sõitu: «Mis-sugune on maailma suurim linn?» Ma ei teadnud. Vend ütles, et Valga või Valka. See linn olevat nii suur, et ei mahu ühte liiduvabariiki. Oks osa asub Eestis, teine Lätis. Hiljem olen Lätimaal käinud mitmeid kordi. Mida aga naabermaast ja lätlastest kirjutada? Kõigest ei jõua, tuleb valida killukesi.

Kui räägitakse Lätimaast, mõtlen kohe Riiale. Läti pealinn Riia on suur linn, peaaegu kaks korda suurem Tallinnast. Iga kolmas lätlane on riialane.

Nagu Tallinn, on ka Riia väga vana linn. Vana Riia asub otse linna südames, Daugava jõe ääres. Tänavad on seal kitsad ja kõverad. Hooned paiknevad üksteise kõrval. Siin näeb väga vanu kaubaaitu, punaste kivistustega mitmekorruselisi maju, tornitaolisi ehitusi.

Riia kasvab iga aastaga. Nüüd laiub linn juba mitukümmend kilomeetrit mööda Daugava kaldaid.

Riias olles mõistad varsti, et tegemist on suure tööstuslinnaga. Lätlased peavad oma tööstuse uhkuseks VEF-i — elektrotehnika tehas. Selles valmistatakse raadioid, telefoniaparate ja palju muid sidevahendeid. Mis meie kodudes on pärit Riias? On transistorraadioid ja kohvi-veskeid, telefoniaparate ja pesumasinaid, heliplaate ja elektrilampe.

Mida kõike Riias tehakse? Võtame näiteks liiklusvahendid. Siit sõidavad laiali uhiuued elektrirongid, vedurid, trammid, mopeedid. Kogu meie kodumaal ja kaugemalgi on hästi tuntud väikebuss «Latvija». Nende järele on nii suur nõudmine, et tehas Riias jäi kitsaks. Nüüd tehakse mikrobusse ühes Läti teises linnas, Jelgavas.

Riia läbib Daugava on Läti suurim ja vee-rohkeim («daug» tähendab palju, «ava» — vesi). Oma ilusamaks jõeks peavad lätlased

aga Gaujat. Muide, see jõgi ühendab Eestit Lätiga. Ainult meil on jõel teine nimi — Koiva. Miks on Gauja ilus jõgi? Väga-väga ammu jäävefe tegevuse tagajärjel tekkis siia lai ja sügav org. Gauja voolab selle oru põhjas. Gauja ürgorg ulatub Valmierast Siguldani. Siguldans on oru sügavus kuni kaheksakümmend meetrit. Siguldant loetaksegi ürgoru kõige kaunimaks kohaks. Sealsetes metsaparkides kasvavad peaaegu kõik meie lehtpuud: tammed, vahtrad, jalakad, pärnad, kased, saared, pihlakad. Kord olin seal kevadel toomingate õitsemisajal. Org oli siis nagu õitmeri. Jõe kõrged liivakivist kaldad punetasid päikesekiirtes. Mäeharjalt paistsid toredad metsatukad, rohetav jõeorg ja kääruline veepael. Rahva seas peetakse Gaujat salapäraseks. Küllap on üheks põhjuseks see, et jões olevad liivavallid kanduvad edasi. Kord tekib seal, kus alles oli sügav vesi, madalik. Kord jälle madalik kaob ja jõgi muutub selles kohas uuesti sügavaks. Lätlased peavad kalliks oma ilusamat jõge ja selle ümbrust. Seepärast on nüüd sinna loodud kaitseala, Gauja rahvuspark.

Lätlastel on palju kauneid tavaid. Üheks huvitavamaks kombeks on neil nimepäeva tähistamine. Lätlaste nimepäevade kalendris on iga kuupäeva juurde kirjutatud kaks, kolm või rohkem nime. Näiteks minu sõber Janis on sündinud 20. mail — see on tema sünnipäev. Kalendris aga seisab Janise nimi 24. juuni juures — see on tema nimepäev. Iga lätlane tähistab seega kahte pidupäeva: sünnipäeva ja nimepäeva. Sünnipäevale kutsutakse külalisi, nimepäevale aga võivad tulla kõik, kel selleks tahtmist.

Lapsele nimepanekul soovitakse Lätimaal, et laps kasvaks terveks, tugevaks, töökaks ning armastaks laulu ja tantsu. Lätlased oskavad ilusti ja hästi töötada ning kenasti laulda ja tantsida.

ELJU MARDI

Minu arukas hiireke

See oli veel sel ajal, kui ma olin poissmees, või oli see tol ajal, kui ma polnud veel naismees. Ärkan ühel ilusal hommikul — saunakamber külm nagu hundilaut. Tarvis haopinust ahjukütust tuua. Tõmban jalga oma punavöödilised sokid... Näe imet, sokininas auk! Tõmban jalga teise soki — teinegi suurvarvas poeb välja. Tõmban jalga vasaku jala saapa — auk saapaninas. Lausa veider! Tõmban jalga parema... Ja selge kõik oligi. Parema jala saapaninaaugust hüppab välja hiireke ja lidub ahjunurka urgu. Küll ma vihastasin! Tirisin sabapidi lagedale kõuts-Intsu, kes voodi all magusasti norskas. «Sina, hundisööt, aina põõnad, hiired aga söövad ära saapad ja sokid!» Kõuts turtsatas pahaselt: «Pole siin mingisuguseid hiiri — üksainus väike hiirepojuke vaid vembutab.»

«Miks sa teda kinni ei püüa!» käratasin pahaselt.

«Juba püüdsin, aga ära ei raatsinud süüa, sest ta on väga arukas.»

«Arukas!»

«Nojah, ütleb: «Mina sul siin üksi olen. Sööd mu ära — jääd tööta. Peremees Ants annab sulle hundipassi. Aga kui ellu jääd, toon majja hiirenooriku, saan kaksteist poega...»»

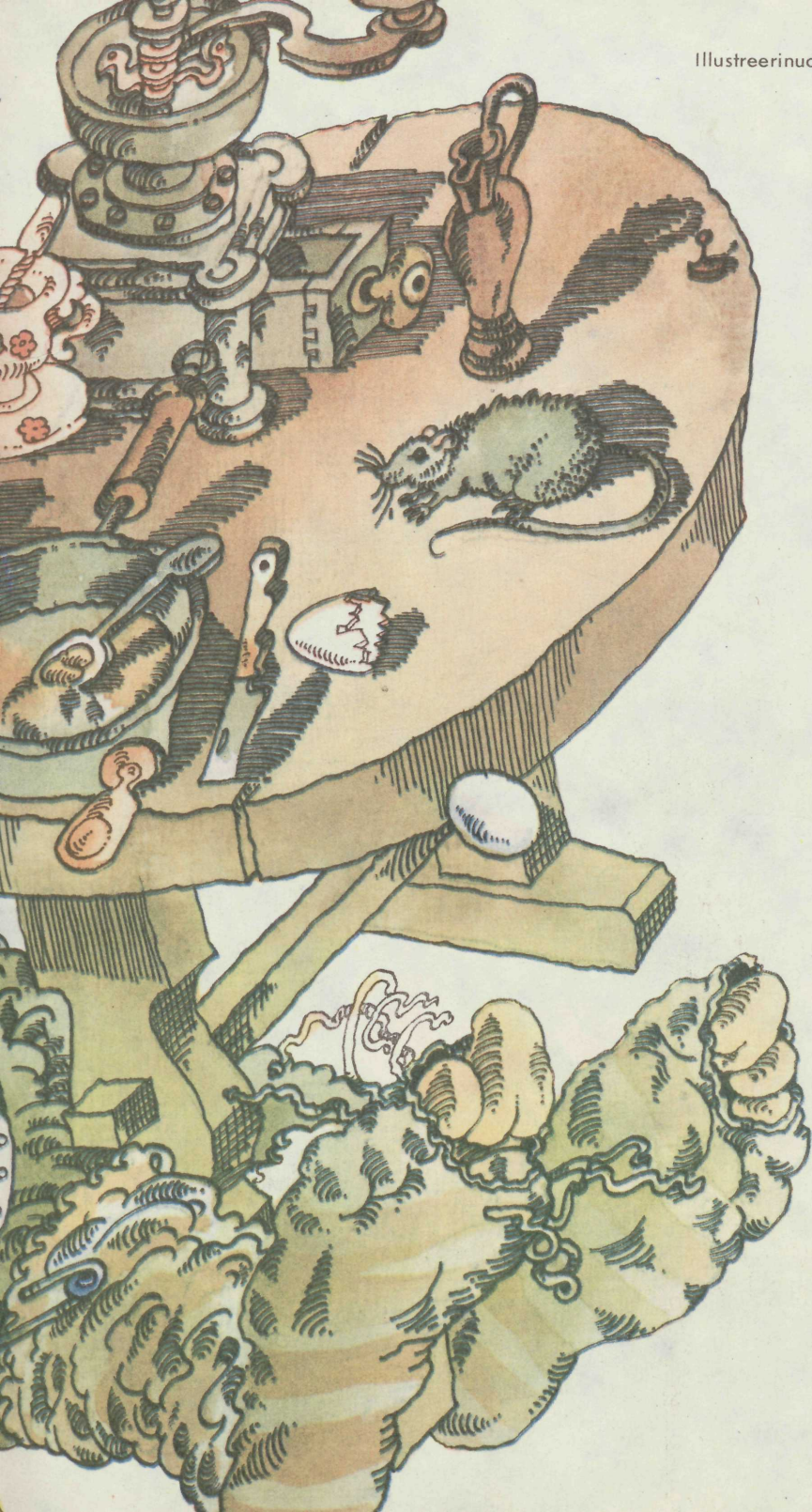
«Kaksteist hiirepoega!» karjusin maruvihaselt. «Sina rumal kass, mis jääb siis järele minu soki- ja saapapaarist! Susi sind söögu!» Ints ei vastanud, turtsatas vaid solvunult. Mina läksin hägu tooma. Tulin tuppa, näen: minu kallis Ints seab ennast minekule. On oma vaar-vanaisa pärandatud paksu raamatu «Õpetused, kuidas tuhandel moel hiiri kinni püüda» ja vanavanaema raamatu «Kuidas valmistada sada maitsvat hiirerooga» välja tirinud, rihmaga kokku köitnud, ise seisab väikese tünnikese ees ja nõuab: «Kuhu sa oled pannud rasva, mida sa mulle lepingu kohaselt iga kuu hiirte juurdemeelitamiseks andsid!» Läksin ligi, vaatasin: tünn tõepoolest tühi. Siis aga nägin vaadi põhjas augukest. «Tõepoolest, arukas hiireke!» püüdsin Intsu lepitada. «Näe, läbi põranda käigu teinud...» Ints nii kergesti ei andesta. Viskas oma targad õpperaamatud rihmaga õlale, endal kõvera varrega piibutoss suus, kergitas oma kirjut sonimütsi ja läks.

Tegin ahju tule ja istusin kurvalt ahjusuu ees, süda kahetsust täis: no miks ma pidin talle nii halvasti ütleva — «hundisööt» ja «susi sind söögu!» Oleksime kahekesi edasi elanud, ikkagi seltsim, kui kass norskab voodi all.

Järsku imepeenike hääleke: «Tere, peremees Ants!» Vaatasin hämmastunult ringi — minu kõrval seisab väike hiireke.

ANTS ROOSNAALLIK

«Kes sa mul niisugune oled!» küsisin kurjalt.

«Olen arukas hiireke.»

«Mis arukas sa oled, kui närisid mu saapasse augu!»

«Tegin sinna endale suvekorteri.»

«Suvekorteri! Suvekorteri!» porisesin pahaselt. «Eks sa käinud sisse ja välja saapasäärest. Milleks sa saapaninasse uue ukse närisid!»

«Aga kui sa järsku oleksid saapa jalga tõmmanud, kust ma siis välja oleksin lipsanud, ah!»

«Noh, närisid vasakusse saapasse augu, aga miks siis veel paremasse!»

«Parem oli parem. Kolisin sinna üle.»

Jälle õige jutt. Vasak saabas pigistas mul nii, et konnasilm varbal.

«Aga sokid! Miks sa neid rahule ei jätnud!»

«Sokid on soojemad, kõlbavad talikorteriks.»

«Kas sul ühest ei jätkunud!» mossitasin mina.

«Sokid on ühtemoodi, mitte ei teadnud, kumba valida. Sina isegi ajasid kord ühe, siis teise paremasse jalga.» — Seegi tõsi, sulatõsi.

Väike piitssaba aga ei andnud mulle asu: «Kus Ints on!»

«Läks sinu pärast ära. Võttis veel oma tarkuseraamatud kaasa,» tunnistasin tusaselt.

«I-hii,» itsitas hiireke. «Neist pole tal mingit kasu. Sellest, milles õpetatakse hiiri püüdma, närisin ma õpetuse kohad välja. Sellest raamatust, millel seisab «Sada hiirerooga», krõbistasin ma kõik lehed ära — kaante vahel on praegu vaid kolm minu pibalat, i-hi-hii!»

Eks ole, teiegi nõustute — arukas!

«Kuid sina ära kurvasta,» patsutas hiireke käpaga mu paljale varbale.

«Mina sind juba maha ei jäta, jääme koos elama. Pane aga tünn rasva täis.»

Järsku — uks karplauhti lahti, Ints karmauhti sisse. Käpp karnapsti hiirekese sabale. «Ah sina, piitssaba, arvasid, et mina jätsin oma kalli peremehe maha ja sinul alles põii! Puha jahikavalus, itsike!»

«Ptüi! Ptüi!» sülitas itsike. «Nii üht väikest loomakest ehmatada. Südame pani kloppima.»

«Nüüd aga tulen toime kokaraamatuta,» limpsis Ints keelt ja kiikas kiitust oodates minu poole.

Mina sügasin kukalt. «Kuule, Ints, kui jätaksime ta ületalve siia. Ta nii arukas.»

Ints sügas kah käpaga kukalt. Nii kui hiireke tundis, et saba vaba, oli niuhti hiireurus. Ints aga torises: «Mis ma sulle kõnelesin. Aga ikka sa nurisesid minuga.»

Siis ma kobisin süngi kasuka alla, Ints norskas süngi all, aga kambris tip! tip! tip! keegi koristas leivaraasukest ja pühkis sabaga toimu.

Lõbus naeris

IRA LEMBER

ÜKS NAERIS
VAID NAERIS.
TA NAERIS KEVADEST SAADIK,
TA OLI EDEVAT LAADI.
SEE NAERIS EI TEINUDKI MUUD
KUI NAERIS, ET KÕRVUNI SUU.

TA LÖKERDAS PÄIKESELÖÖSAS
JA NAERIS, KUI PEA OLI PÖÖSAS.
TA NAERIS, KUI VIHMA KALLAS,
KUI RAHET KRÕBISES ALLA.

«MIKS NAERAD NII PALJU?»
KÜSITI TALT.

«MIND PETERSELL KÕDITAB TALLA ALT,»
VASTAS NAERIS,
SEE LÕBUS SELL,
JA NAERIS, ET KÕHTKI RAPPUS
NING TERVE PEENAR SEST VAPPUS.

Laul

SIIM KÄRNER

KUS ON,
KUS ON
TUULE PESA!
KASK MEIL KASVAB
KESET KESA,
KASELADVAS
TUULEPESA.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

Kiri

UNO LEIES

Malle vanaema sai kirja. Kirjal oli aadress nagu ikka, ainult nime asemel oli ümbrikule kirjutatud suurte trükitähtedega — LAMMAS.

Vanaema ei teadnud, mida teha. Kas avada ümbrik või mitte! Lõpuks otsustas ta selle siiski avada. Ümbrikus oli hoolikalt kokkuvolditud kiri. Vanaema pani prillid ninale, seadis end akna alla mugavalt istuma ja luges:

«KALLIS LAMMAS! SUUR AITÄH SOOJADE KINNASTE JA PEHME SALLI EEST! TERVITAB MALLE.»

Vanaema nägu läks naerule.

Kui ta öhtul lauta läks, luges ta lambale kirja ette.

Lugu väikesest kartulist

KALEV KORKMA

Põllumullas elasid kartulid. Sügiseks olid kõik parajad purakad, ainult üks ei tahtnud kuidagi kasvada. Söögiisu oli kehv — kust see kasvaminegi siis tuleb.

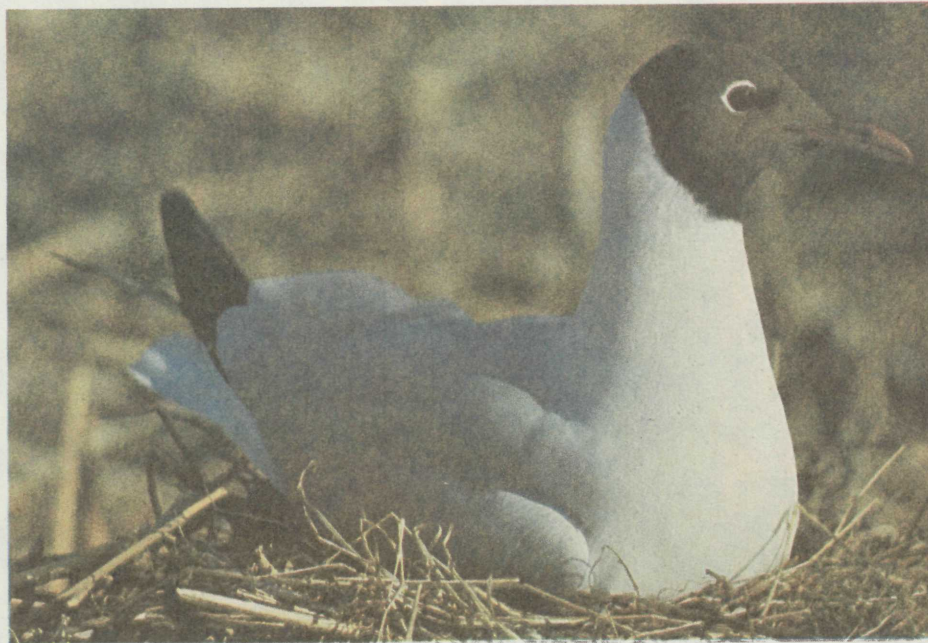
Ühel hommikul oli põld inimeste juttu ning masinate mürinat täis. Kartulid tahtsid piiluda, milles asi, kui korraga raudsed sõrmed nad mulla seest välja paiskasid. «Aih!» — kiljatas väike kartul ning potsatas maha. Inimesed pistsid suured kartulid korvi. Väikest ei märganud keegi. Öhtul hakkas sadama. Väike kartul sai märjaks ja tal hakkas külm. Hommikul puges pilve tagant päike välja. Maa muutus kuivemaks ja koolilapsed tulid järelnoppimist tegema. Kartul hüüdis neile juba kaugelt: «Ma olen siin! Noppige mind ka!»

Varsti võtsidki viis väikest sooja sõrme kartulipabula oma kaisu. «Vaadake kui tillukene! Sellega pole midagi teha!» — hüüdis poiss ja tahtis kartuli minema visata. «Seemneks kõlbab ikka,» arvas tüdruk. «Küll järgmisel aastal ta lapsed suuremaks kasvavad.» «Aitäh!» ütles väike kartul ja potsatas korvi.

KAJAKAS

Kui laev sadamast merele läheb, saadavad teda kajakad. Nad lendavad laeva kohal, mõnikord ees, enamasti küll taga. Kui kajakad ära väsisivad, siis istuvad mastidele ja laeva muudele pealisehitustele puhkama. Nii on see alati olnud. Vanasti uskusid purjelaevade madrused, et kajakad on hukkunud meremeeste hinged, kes teises eluski laevadeta elada ei saa. Sellepärast nad merele kaasa lendavadki. Aga kajakad ei ole hinged. Kajakad on linnud. Neid ei huvita laevad, vaid see, mis laevalt merre heidetakse, sest mõnikord võib selles midagi söödavat leiduda. Nõnda näeb laeva järel palukeste pärast nägelevaid kajakaid igaüks, kes sõidab praamiga mandrimaa ja Saaremaa või Hiiu-
maa vahet. Siis võib seal lendamas näha peamiselt kahesuguseid kajakaid. Ühed on üleni valged, vesihallide tiivapealsetega, nokk ja jalad kollased, teised aga kohvipruuni pea ja punaste jalgade ning nokaga. Need päris valged ütlevad vahel valju ja kileda häälega oma nime «kaijak-kaijak», nemad on kalakajakad. Pruunide peadega kajakad kriiskavad ja kägisevad. Seal, kus neid hulgakaupa koos, kuuldu, nagu naeraksid

Pildistanud VILJU LILLELEHT

Pildistanud FRED JÜSSI

inimesed. Sellepärast need kajakad ongi naerukajakad.

Nüüd ei ole kajakad enam ainult merelinnud. Eestimaa igas paigas võib põllul kündva traktori järel näha valendavat kajakapilve. Seal nad siis otsivad ussikesi, hiiri, väheldasi konni ja kõike, mis iganes kõlbab alla kugistada.

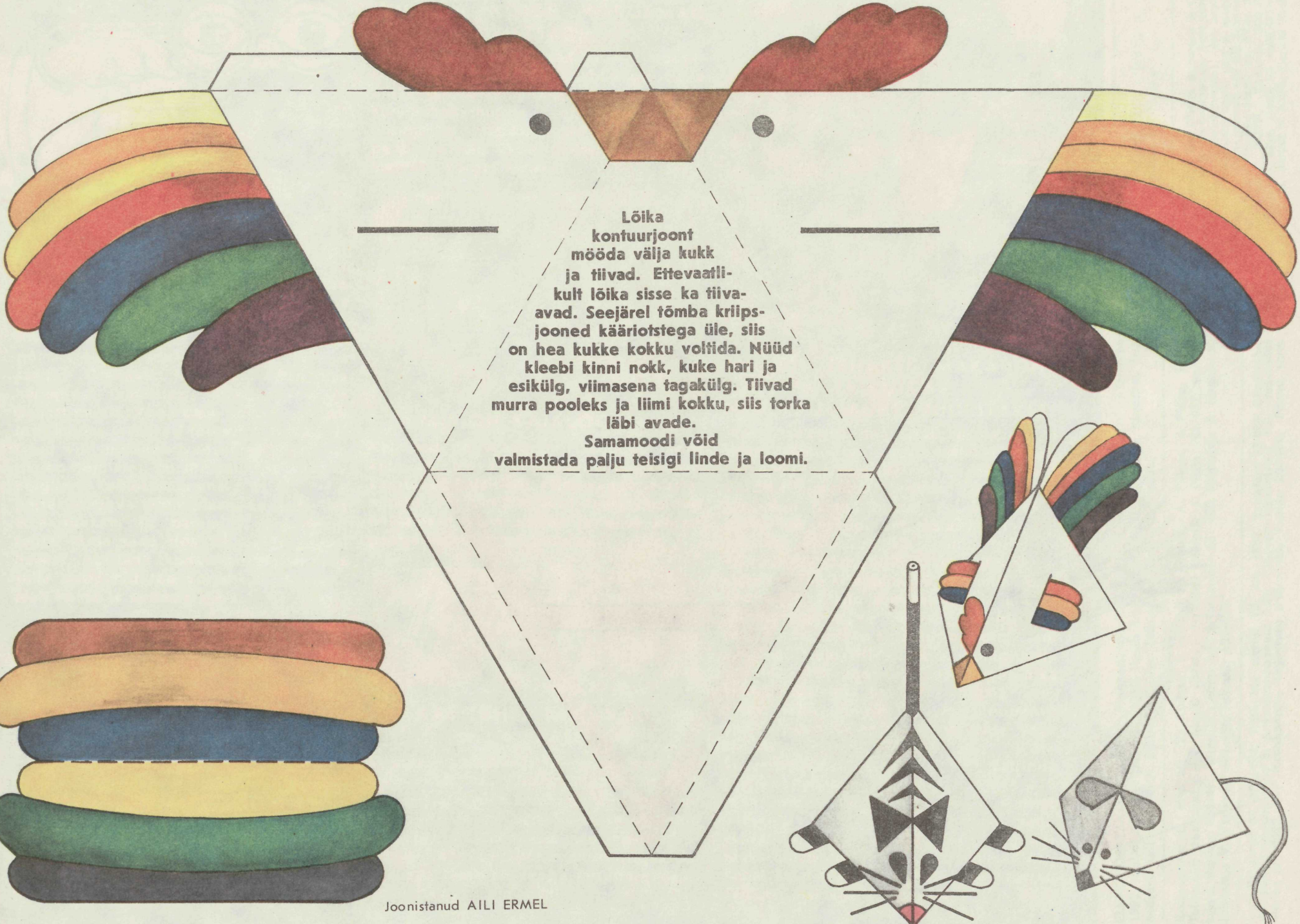
Peale kalakajaka ja naerukajaka elab meil veel merikajakas, kes on suur kui hani. Siis on veel veidi väiksemad, aga samuti tugevad hõbekajakas ja tõmmukajakas ning kajakate pere kõige väiksem — väikekajakas.

Viimastel aegadel on kajakatele meeldima hakanud linnaelu. Iseäranis agaralt tükib linnakodanikuks naerukajakas. Majade vahel lenneldes ja prügikastides toidupoolist otsides lööb ta suurt lärmi. Prügimägedelt ja -kastidest hõlpsasti kättesaadav toit kajaka linna meelitanud ongi.

Aga päris kodu on kajakatel ju ikka merel või järvedel, kumba üks või teine nendest siis omaseks peab. Seal võivad nad teinekord tuhandetena koos pesitseda, nii et väike meresaar või rannavall pesalustuvatest lindudest lausa valendab. Suuremad ja tugevamad kajakad on niisuguste paikade hirmuvalitsejad: nad panevad nahka kõik teiste merelindude munad ja pojad, keda vanemad röövlite vastu kaitsta ei suuda.

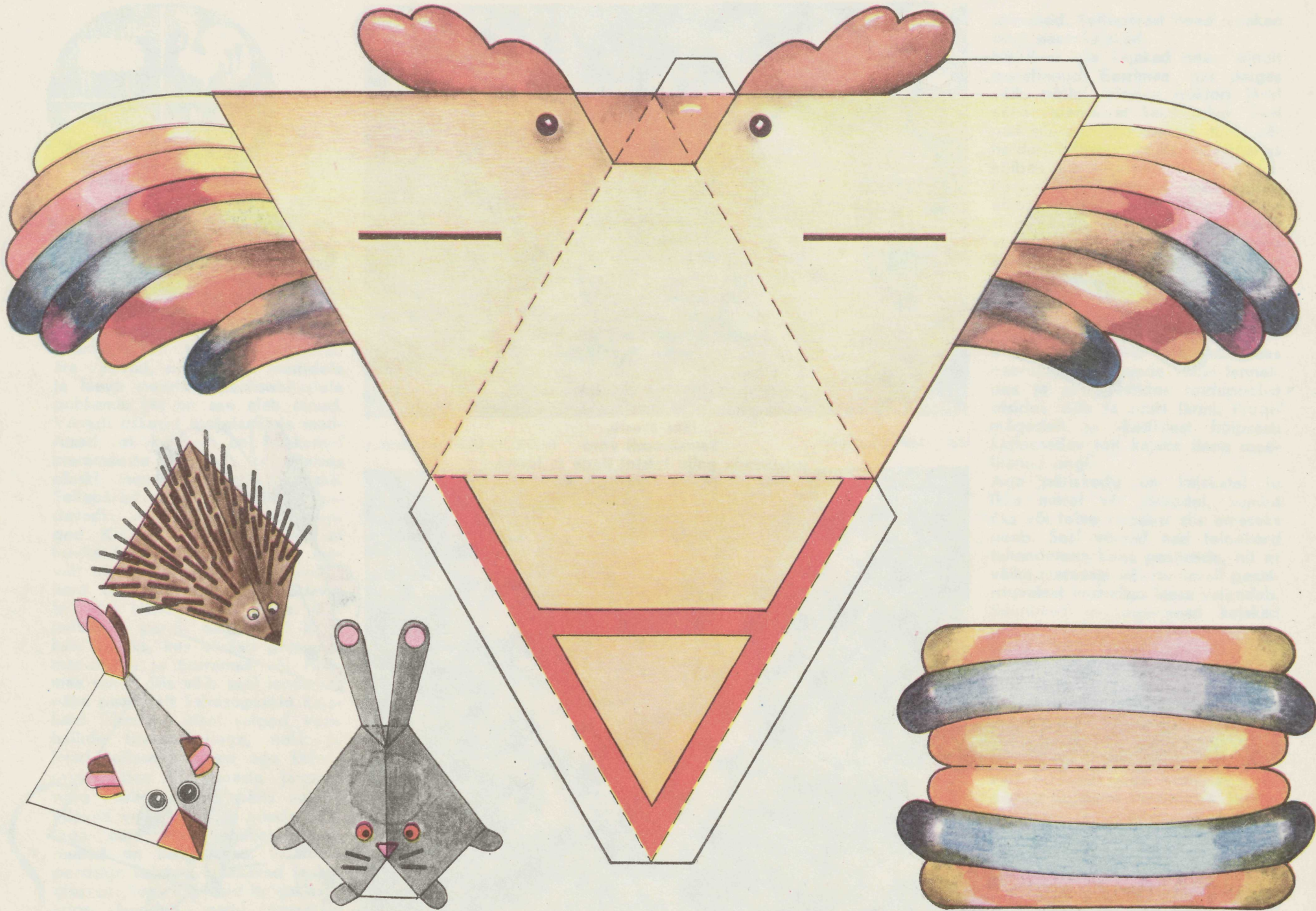
Kajakad on randlaste ja meremeeste linnud. Kaluritele näitavad nad, kus ujuvad räimeparved. Rannarahvale kuulutab juba ammusest aegadest kajakate maaletulek liginevat maru ja veetõusu. Ja kas oskaski keegi mereavarusi või lagedaid randu ette kujutada ilma valgetiivaliste kajakate lennuta? Ei vist.

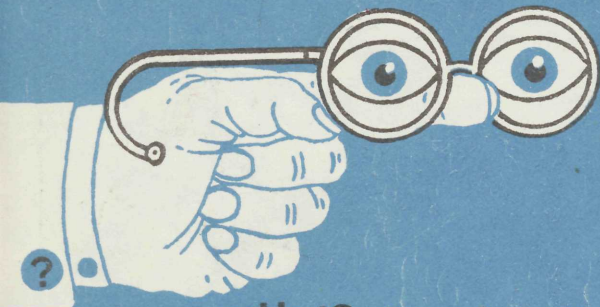
FRED JÜSSI

Lõika
kontuurjoont
mööda välja kukk
ja tiivad. Ettevaatli-
kult lõika sisse ka tiiva-
avad. Seejärel tõmba kriips-
jooned kääriotstega üle, siis
on hea kukke kokku voltida. Nüüd
kleebi kinni nokk, kuke hari ja
esikülg, viimasena tagakülg. Tiivad
murra pooleks ja liimi kokku, siis torka
läbi avade.
Samamoodi võid
valmistada palju teisigi linde ja loomi.

Joonistanud AILI ERMEL

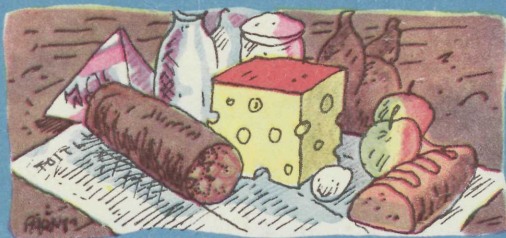

UUDISHIMULIKELE

MIDA TÄHENDAB TOITLUSPROGRAMM!

Kõik me tahame hästi ja maitsvalt süüa. Selleks on vaja nii taimekasvatuse saadusi — teravilja, kartulit, köögivilja, kui ka loomakasvatuse saadusi — liha ja piima. Millest olenevad näiteks teravilja saagid! Olenevad teravilja sordist, maa harimisest, väetistest, kombainidest ja paljust muust. Väga palju sõltub aga sellest, kuidas inimesed töötavad. Kui koristatud vili pudeneb vedamisel maha või rikneb hoidlates, on see suur kahju meie kõigile. Toitlusprogramm ongi meie partei ja rahva tähtis plaan, kava, kuidas ikka rohkem ja paremini toiduaineid foota. Mida saad sina teha selle plaani heaks! Abistada kodumajandit ja teha sulle usaldatud töö korralikult. Ja veel, alati hoida ja austada leiba.

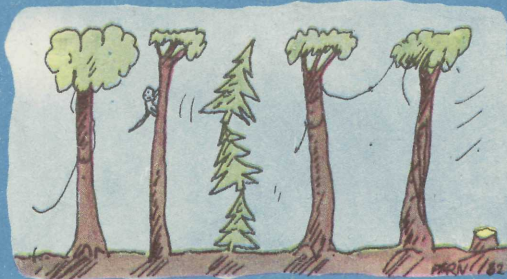

MISSUGUNE METSLOOM ON KÕIGE VÄIKSEM!

Kääbus-karihiir. Tema keha on napilt neli sentimeetrit pikk ja ta kaalub ainult kaks grammi, vahel vähemgi.

KUS ON KÕIGE KÕRGE MAD METSAD!

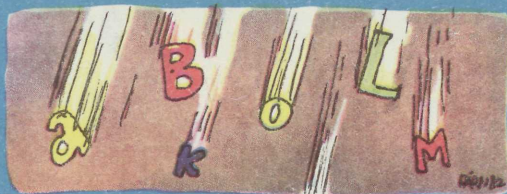
Kõige kõrgemad metsad asuvad troopikas — seal, kus on aasta läbi väga soe ja niiske. Troopikametsade puud kasvavad kuni kaheksakümne meetri kõrguseks. Et niisuguste hiiglaste ladvani ulatada, peab asetama üksteise otsa kolm meie metsade kõrget kuuske.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

MIS ON KAJALOOD!

Kajalood on seade, mis mõõdab laeva kiilu all oleva vee sügavust. Kalurid kasutavad kajaloodi kalaparvede avastamiseks. Nii üht kui teist teeb kajalood hellilaineid välja saates ja neid pärast peegeldumist kinni püüdes.

KAS TÄHED KUKUVAD MAA PEALE!

Ei kuku. «Langevad tähed» on tegelikult meteorid. Maailmaruumis on tohtul hulgal väikseid kosmilise aine osakesi. Kui need maad ümbritsevasse õhukihti tungivad, kuumenevad nad niivõrd, et justkui põlevad ära, muutuvad gaasiks. «Langev täht» on seega niisuguse gaasi helendus.

MILLEST TEHAKSE MAKARONE JA KUIDAS NENDESSE AUKE PUURITAKSE!

Makaronitaigen segatakse nisujahust ja veest. Jahu on sõre, kollakat värvi, jahvatatud kõvadest nisuteradest ning veidike manna moodi. Mõnikord pannakse taigna hulka veel kas mune, piima- või lõssipulbrit, sojajahu, tomatipüreed, vitamiine või muud. Näiteks «Koolilaste makaronide» retsept on niisugune: 100 kilo jahu, 10 kilo munasegu (melanži), 3 kilo piimapulbrit ja umbes 20 liitrit vett. Valmis taigen surutakse läbi vormi, kus see saab kas toru, niidi või lindi kuju. Nii et auke polegi vaja puurida. Küll aga tuleb makaronid pika saega parajateks tükideks lõigata. Seejärel seisavad need kogu ööpäeva kuivatusruumis, et üleliigne vesi välja auraks.

Tootmiskoondise «Leibur» Tallinna makaronitehases valmib iga päev 16—18 tonni makarone. Jätkub kõikidesse meie vabariigi poodidesse ja kaugemalegi. Makarone tehakse veel ka Viljandis. Makaronide tootmises on maailmas esikohal Itaalia — 2 miljonit tonni aastas. Seal on makaronid rahvustoit.

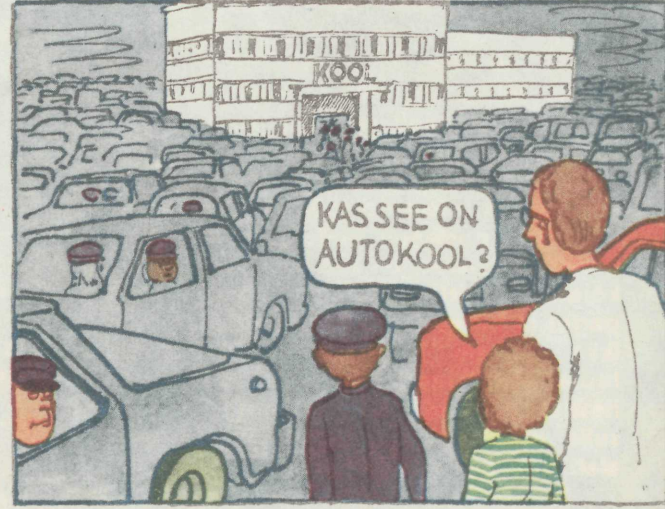
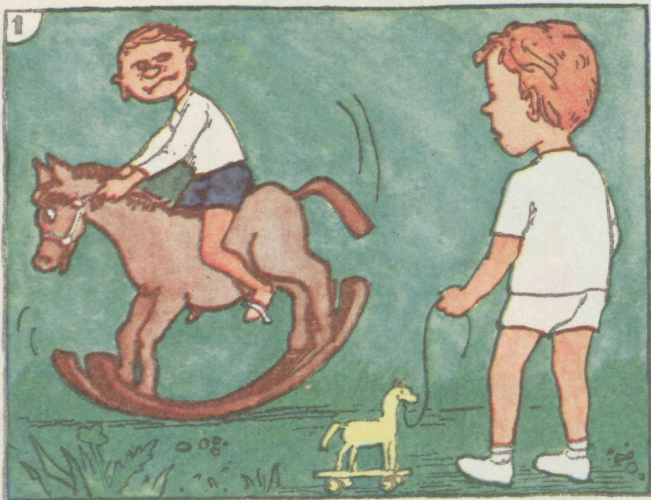
Esikaanel HILLAR METSA joonistus
«Metsas helises koolikell.»

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Союза Пионерской организации Эстонской ССР «Тяжеке» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии. Таллин, 200090. Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР Таллин, 200 101. Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Заказ № 2593. Тираж 75 000.

ELKNO Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 8 1982. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 101, Pärnu mnt. 67-а. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kofkas, E. Mardi, H. Mänd, A. Piirma, J. Piirita, H. Piriita, H. Rattiste. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär J. Piirita 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, toimetaja V. Variksaar 681-496, sekretär 681-400.

Laduda antud 30. 07. 1982. Trükkida antud 19. 08. 1982. Trükkijary 75 000. Ofsetpaber nr. 1, 60x90/8. Trükkipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,89. Tingivärvitõmmiseid 8,0. MB-06685. Telimise nr. 2593. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-а.

Joonistanud KUULO VAHTER